

Töötuba „Hea kool on selline, kus vägivalda ennetatakse heade suhete loomise läbi”

Töötuba juhtis: Merit Lage

Kokkuvõte:

Näiteid süsteemsetest meetoditest, mis aitavad luua/taastada häid suhteid koolikeskkonnas.

Ühise Mure meetod (hiljem ÜMm):

2010. aastal vastu võetud uus põhikooli ja gümnaasiumiseadus määratleb tugi- ja mõjutusmeetmete rakendamise õpilase suhtes. Seaduse punkti eesmärk on mõjutada õpilasi koolikodukorra kohaselt käituma ja teistest lugu pidama. Kaheksas mõjutusmeede näeb ette konfliktolukorras osalenud poolte lepitamist eesmärgiga saavutada kokkulepe edasiseks tegevuseks. Seadus paraku ei anna meetodilisi juhendeid toimiva suhtluslepe sõlmimiseks. Üks võimalus lepitamiseks ja suhtluslepe sõlmimiseks on kasutada Ühise Mure meetodit. Sageli kiusamisjuhtumid arenevad ja leiavad aset klassis/koolis. Mõnikord algavad juhtumid sündmustest väljaspool kooli, kuid tahes tahtmata kanduvad kooli kui tegemist on sama kooli/klassi õpilastega. Kiusamise lõppemise huvides on ülimalt oluline kaasata lahenduse otsimiseks sama grupp. Grupi sekkumist saab korraldada kool.

Suhtluslepe koostamisel arvestatakse grupidünaamikaga ning õpetaja osaleb protsessis vahendajana. Kogu suhtluslepe koostamise protsess on süüdistustevaba ja vahendaja keskendub vaid lahendusele.

Lepe, mille koostamisele on õpilased ise panustanud on töökindlam kui mõni lubadus, mille on välja pakkunud täiskasvanu.

Suhtluslepe võiks olla kirjalik dokument.

Suhtluslepe täitmist on vaja süstemaatiliselt jälgida (kord nädalas või tihemini). Vastutus jälgimisel lasub jällegi täiskasvanutel, tavaliselt klassijuhatajal, tugimeeskonna liikmel, õppealajuhatajal või kellelgi teisel.

Samuti on vaja töötada kogu klassiga, kus kiusamisjuhtum aset leidis. Klass kui grupp vajab signaale, et kiusamist, tõrjumist vm käitumist ei aktsepteerita ning et iga sõnumit vägivaldse käitumise kohta võetakse õpetajate meeskonnas tõsiselt ja sekkutakse professionaalselt ja usaldusväärselt. Samuti on vaja taastada klassi ja iga üksiku õpilase normaalne empaatiatunne, kuna pikaajalise kiusamise tunnistajaks olemine nüristab võimet kaasa tunda ja tekitab üldist hirmu.

Klassi sotsiaalsed reeglid

Töökogu klassiga kiusamise ennetamisel sobib klassi sotsiaalsete reeglite koostamine ja nende ülevaatamine kindla perioodi järel. Periood võib vastavalt vajadusele olla üks kord päevas, nädalas, kord kahe nädala jooksul, kord kuus, kuid mitte harvemini kui seda näeb ette koolisisene kokkulepe.

Õpetaja ülesanne on sotsiaalsete reeglite koostamisel protsessi juhtida: aktiivselt kuulata, küsida täpsustavaid küsimusi, kinnitada ettepanekuid erineva intensiivsusega. Näiteks kui mõni õpilane pakub välja reegli: „oleme üksteise vastu viisakad”, tuleb viisakust kindlasti avada ja ka detailsemalt üles kirjutada, täpsustada missuguseid komponente hõlmab viisakas käitumine kaaslaste vastu.

Klassireeglite ülevaatamisel võib tähelepanu alla võtta mõne konkreetse reegli ja lasta õpilastel tuua näiteid kuidas on kindlast reeglist kinnipidamine õnnestunud ja missugused on olnud ebaõnnestumised. Samuti võib tekkida vajadus mõne reegli ümbersõnastamisele, täpsustamisele või lisamisele.

Kiusamisest vaba lasteaed

Programmi võib käsitleda abivahendina või abistava meetodikana koolieelse lasteasutuse riikliku

õppekava eesmärkide täitmisel või ka põhikooli ja gümnaasiumi õppekava rakendamisel. Programmis „Kiusamisest vabaks” keskendutakse praegu 3–8-aastastele lastele. Metoodika on sobilik ka rakendamiseks algklassides ning seetõttu plaanib Lastekaitse Liit 2014. aasta metoodikat laiendada koolidesse algklassidesse. Koolide huvi osaleda pilootkoolina on igati teretulnud! Selleks, et lastele edasi anda sotsiaalseid käitumismudeleid on välja töötatud kindel metoodika (kohver), mis sisaldab erinevaid vahendeid lastele ja õpetajale: väikesed karud kõikidele lastele ja üks suur karu õpetajale, teemakaardid, õpetaja käsiraamat, massaažiraamat, plakat, kleepsud ning nõuande voldik lapsevanematele. Kogu metoodika põhineb neljal põhiväärtusel: sallivus, austus, julgus ja hoolivus.

Kiusamiskäitumise ennetamiseks ja sotsiaalsete oskuste arendamiseks kaasatakse tegevustesse alati kogu lastegrupp. Programmi tegevused on süstemaatilised nii lastegrupiga töötades (iganädalased koosolekud) kui ka õpetajate meeskonnas (teemade planeerimine ja analüüs, tunnivaatlemine ja analüüs, juhtumite arutamine, tagasiside jne).